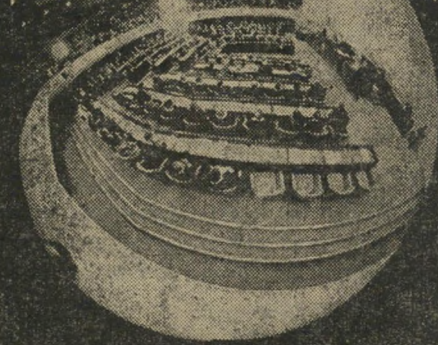

הרדקלי ביניים

מאת אורי אבנרי

13 - 11 ביוני 1973

מרי - המחנה

הרדקלי הישראלי

שם חדש נוסף לנוף הכנסת: מרי. מזה כמה חודשים אנו עמלים על הקמתו של מערך שישמש כתובת אמנית לכל שוחרי השלום, הדמוקרטיה והצדק, ושבו ימצאו את מקומם ליברלים וסוציאליסטים ללא תווית אידאולוגית. מערך זה צריך לכלול את כל החוגים והאישים המוכנים לתת יד לאופוזיציה לוחמת נגד הסיפוחים, השחיתות והכפייה הדתית. אחרי שנתברר ששום סיעה קיימת בכנסת אינה באה בחשבון למערך זה, הודענו השבוע לוועדת הכנסת שאנו מחליפים את שם סיעתנו ל"מרי - המחנה הרדקלי הישראלי". באותה שעה מסרנו הודעה דומה בהסתדרות.

הדבר גרם, כמובן, מייד לגל ניוזשים במיסדרונות הכנסת. מי יצטרף? מה יהיו סיכויינו בבחירות? כבר למחרת היום ניתנה לי הזדמנות להכריז על כך מעל דוכן הכנסת. זה היה בעת תשובתי לשאלה המישפטיים, בוויכוח על הצעת החוק שלנו לאיסור מיסור חר השרים (ראה מיסדרת). עמדתי על ההבדל בין מיסור לגנות המימסד הישראלי ובין מיפלות רגילות בארץ דמוקרטית.

אורי אבנרי: ...אני מעז לומר שאין בעולם אח ורע למיבנה השילטון הקיים בארץ. אין להשוות בין המפלגות עתידות-הנכסים ועתידות-הפעילויות הכלכליות, הקיימות בארץ, לבין מפלגה רגילה בעולם הדמוקרטי...

מנחם בגין: העולם הזה אינו נכס שלך?
אורי אבנרי: הוא אינו שייך לשום מפלגה.
מנחם בגין: למי, אם כן, שייך הנכס הזה?
אורי אבנרי: תרשה לי להודיע, כי אתמול ביקשתי לנתק רשמית את שם הסיעתו שאני עורך משמה של הסיעה שאני מייצג בכנסת, והדבר מבליט עוד יותר את חזון הקשר בין השניים.

קריאה: באיזה שם בחרת?
אורי אבנרי: מרי - המחנה הרדקלי הישראלי.
קריאה: זהו מרי נגד העולם הזה!
קריאה: יופי של שם!
קריאה: מרי הקדושה!
קריאה: קיצור של מרים!
היו"ר בן-ציון קשת: חברי הכנסת, זה באמת אינו עומד לדיון.

אורי אבנרי: אך אני שמח שזה הוזכר, וכך ניתנה לי ההזדמנות להודיע כאן הודעה זו.

מדוע אתה

סובל באוטובוס?

את נאומנו השנתי על פעולות משרד-התחבורה פתחנו בנימה אירונית במיקצת, לפני שניגשנו לתעלות את הדרישות של האזרח:

אורי אבנרי: הקשבתי בהנאה אסתטית רבה לנאומו של השר שימיעון פרס. השר פרס, כדרכו, מגלגל את כל הרעיונות הקיימים בעולם התחבורה, ויוצר תמונה מרהיבת-עין של עתיד שכולו יפה. לפעמים יש לי ההרגשה שאני חווה בלהטוט של אמן המגלגל 4-5 כדורים צבעוניים באוויר. השאלה היא מה הקשר בין המציאות שכולה עגומה ובין העתיד שכולו זוהר.

אני צריך לשאול את עצמי: מה הקשר בין הסיסמה של מר פרס מימי רס"י, "מכונית לכל פועל", ובין החזון של סגניה-שר גר יעקובי להשגת את המכוניות יום אחד בשבוע. את הרעיון הזה ניסה שר-התחבורה דויד פנקס

ב-52' או 53', ונראה שההתקדמות איננה כל-כך גדולה. במשמך דברינו העלינו כמה דרישות מעשיות: **מזגן-אוויר בכל מונית ואוטובוס:**

...יש לדבר על מדיניות המכס לגבי המכוניות. איך, כבוד השר, אתה רוצה למשוך את בעלי המכוניות הפרטיות לתוך האוטובוסים והמוניות, אם נהג מונית איננו יכול להתקין מזגן-אוויר במכוניתו, בגלל המכס? **שימיעון פרס:** לדעתי יש לאפשר לבעלי מוניות לרכוש מזגנים במינימום של מכס. מוניות הן שירות לציבור, והגיעה השעה לאפשר לציבור לנסוע בתנאים נוחים. **אורי אבנרי:** אני שמח לשמוע זאת. רק השבוע ביררתי את הבעיה ושמעתי שלא הושג פיתרון.

שימיעון פרס: עמדתי המפורשת היא שגם מונית וגם אוטובוס צריכים להיות מזגן-אוויר. יש לנו ויכוחים, לא בתוך משרד-התחבורה...

אורי אבנרי: אני מבין שיש לך ויכוח עם שר האוצר. לא ייתכן בארץ אוטובוס בלי מיזוג אוויר. **שימיעון פרס:** לגבי אוטובוסים הודענו שלא נרשה להביא אוטובוסים ללא מיזוג-אוויר. **אורי אבנרי:** אני שמח לשמוע זאת.

צמיגים ללא מכס:

...יש ללכת צעד קדימה ולשחרר ממכס גם את הצמיגים. אין גורם יותר חשוב לבטיחות מאשר צמיג במצב תקין. היום עולה צמיג כ-150 לירות. אנשים אינם מחליים פים צמיגים בגלל היוקר. כפי שכולנו יודעים, צמיג ישן הוא גורם ראשוני-במעלה לתאונות. להחלפה, להתהפכות יש לשחרר ממכס גם מיתקני-בטיחות יסודיים כמו מגבים. לכל האביזרים הללו יש בארץ מחירים שאין להשוותם למחירים האמיתיים בגלל מדיניות המכס והמיסוי.

מקומות חנייה רב:

לגבי מיתקני-החנייה אנו מפגרים מאד. הקנס המוטל

חגורת-הבטיחות של סגן-שר יעקובי.

על חנייה של כל האזרחים, מילבד חברי-הכנסת, מהווה תמריץ לרשויות המקומיות שלא להתקין מקומות-חנייה. הן פשוט מרוויחות כאשר מכונית חונה במקום אסור. בעיר כמו פריס חופרים באופן שיטתי מתחת לכבישים, בכל צומת, ומקימים מרכזי-חנייה תת-קרקעיים.

פסים לבנים לחיילים:

...יש ענין שאני רוגז עליו: אימתת הפס הלבן לחיילים העומדים בצדי הכביש. עוררתי את הבעיה לפני שנים. קראתי שהצעת עומדת להתגשם, אבל עדיין אין תזונה. יש כאן אבסורד יסודי. החייל לובש מדים בצבע חאקי. מדוע? מפני שצבע החאקי טוב להסוואה. במיוחד בלילה. והנה עומד החייל בערב בשולי הכביש, וכאשר השעה מאוחרת ושום נהג אינו אוסף אותו, הוא מתיאש ומתקרב למרכז הכביש. כל אחד מאתנו נתקל בחיילים אלה ואומר לעצמו: ברוך השם, הפעם לא דרסתי אותו, במיקרה. הפיתרון הוא פשוט וול. יש לתת לכל חייל פסים לבנים זוהרים, לשימוש לצורך זה. זה פשוט - אבל עבור שנים מאז הצעתי זאת, והדבר עדיין לא התגשם.

חצי-הריון

ליברלי-עצמאי

אחרי שחברי-הכנסת סובל ואביווה העלו מחדש את הצעת-החוק של גידעון האזרח שבאה לאפשר נשוי אין לחריגים פסולי-חיתון, חסברי גידעון האזרח מדוע נמנע מהצבעה. היתה זאת התנצלות על בריחת ה"ל"ע מן המערכת, והבטחה שה"ל"ע ישתמשו בעניין זה לצור מן תעמולת-הבחירות שלהם. הם יגידו לבוחר: נתנו לנו את הקול, כדי שנילחם בכנסת הבאה על הדבר שהשתמטנו מלהילחם עליו בכנסת הנוכחית.

* קאריקטורה של צילה מנסי בלוח הכפול, אחרי שיעקובי הודיע על חוב נהגים להשתמש בחגורות-בטיחות. גם דרישה זו הושמעה בכנסת לראשונה על-ידי אורי אבנרי, לפני שבע שנים.

הדבר כמעט לא ייאמן. השבוע סירבה הכנסת לחתום ביר אף לדיון מוקדם בוועדה הצעת-חוק שלנו, שבא לאסור על שרים לעסוק במיסחר או בעבודה נוספת בשכר. הצבעתי בעדה יחיד. ניצג הממשלה חצי להסירה מסדר-היום. כל הקואליציה הצביעה על מיצויות הממשלה. ה"אופוזיציה" - מתמרזת חופש וגח"ל עד רק"ח - נמנעה.

לדיון עמדה הצעת-החוק הפרטית שלנו, שכלל שני סעיפים שונים: אחד האוסר כל עיסוק כלכלי של שר, השני המגביל את כהונתו של ראש-הממשלה לשתי תקופות-כהונה (של שמונה שנים בסך-הכול). בהעלות את הצעת-החוק, אמרתי:

אורי אבנרי: לפני שנה וחצי גילה העולם הזה סידרה של גילויים מדהימים על עיסוקיו של משה דיין. אז סברו רבים כי השר עוסק בארכיאולוגיה כתחביב לשעות-הפנאי, חופר ואוסף. זה היה בלתי-חוקי אך נראה תמים.

לפתע נתגלה כי השר דיין הוא סוחר בני לאומי בעתיקות, שאוסף שווא מיליונים, וכ מחזור עסקיו מגיע למאות אלפים.

השר קונה ומוכר, בארץ ובחוץ-לארץ. הוא קונה בשטחים המוחזקים, מבדווים, החופרים באורח בלתי-חוקי ומסוחרים. הוא מצרף לעתיקות את חתימתו האישית ואז הציג, מאוסף של משה דיין, והדבר מעלה את המחיר בצורה ניכרת. כל זה פורסם, בצירוף הוכחות ומיסמכים העליתי לא פעם את השאלה הנזקפת כיצד משלימו הרשויות המוסמכות עם הפרת-החוק השיטתית שבעצן החפירות הפראיות של השר ובמיסור האסור בחפציו שהם - מבחינת החוק - רכוש השייך למדינה. רכוש גנוב. לא על כך אדבר הפעם.

היום אני מעלה את השאלה אם מותר לשר בכלל לעסוק במיסחר - גם במיסחר שהוא מותר לאזרח אחר. האם תואם הדבר את הפרד המוב במדינת-החוק, שיהיו לחברי-הממשלה אינטרסים כלכליים, העלולים להשפיע על הכרעות מדיניות?

ובמיקרה זה, כדוגמה בולטת: כאשר שר-הביטחון סוחר וחופר בשטחים המוחזקים, האם אין הדבר עלול להשפיע על גישתו לשאלת החזקתם או החזרתם של שטחים אלה, עם כל העתיקות הנמצאות בהם? **בקיצור: האם מותר לשר לעסוק בעסקים פרטיים, בעודו מכהן בתפקיד ממשלתי?**

דין יכול לסחור בחותמים

הגשתי על כך שאלתה לראש-הממשלה. ביום ה-19 בינואר 1972 השיבה הגברת גולדה מאיר בצורה חד משמעית: אין איסור על שר לעסוק במיסחר. האיסור היחיד החל על שר, כמו על חברי-כנסת, הוא להשתמש בתוארו הרשמי לצורכי מיסחר.

משום-מה הדהימה תשובה זו אפילו מומחים מפורסמים למישפס. אחד הפרופסורים הידועים ביותר במדינה, מומחה למישפס קונסטיטוציוני, אמר לפני-כן שהוא בטוח שיש חוק האוסר עיסוק כלכלי של שרים. אחרי כמה ימים של חיפושים קדחתניים טילפן והודה בבושת-פנים שנסתבר לו שאין חוק כזה.

האם אפשר לסבך מצב כזה?

מה היינו אומרים לולא פרש השר יעקב שמשון שפירא מן הפרקטיקה המשפטית שלו עם התמנותו לתפקיד שר. והיה ממשיך בצעם המימים האלה להופיע בבתי-המישפט כפרקליט? בעודו כשר-המישפטים?
אם אינו עושה כך כיום, נובע הדבר אך ורק מרצונו שרי-הכריזאות יכול לעסוק במיסחר ברפ"ר אות, או לנהל חברת כלכלית המקימה בתי חולים. שרי-התיירות יכול להקים ולנהל בתי מלון. שרי-החוק יכול לנהל עסקי אימפורט ואקס-פורט.

אולי אנחנו צריכים להודות לשרי-הביטחון על כך שהיו סוחר רק בעתיקות, ולא במטוסים ובחותמים. אין שום חוק המונע זאת ממנו. **בהעדר חוק, אין תחום ברור בין מותר לאסור, בין מופרי לבתי-מוסרי.**

ספי, אבן, גולדה והכסף

שרי-האוצר מגלגל מן הצד מיליארד ורבע לירות מחוץ לתקציב המדינה, גובה תרומות ומעביר כספים על-פי רצונו הריבוני, מחוץ לכל ביקורת דמוקרטית.

דיברתי אחריו, בגדר הנמקת החינענות שלי: **אורי אבנרי:** כל הקומדיה הזאת סביב פסוליי החיתון, שנערכה בכנסת בשנה האחרונה, ושעוד תיערך במערכת-הבחירות הקרובה, יש בה מוסר-השלל אחד ויחיד: אבסורד הוא לנסות ולתקן דברים בתוך מישטר הכפיה הדתית.

כשם שאין חצי-הריון ואין רבע-הריון, והגברת הנכבדה או שהיא בהריון או שאיננה בהריון - כך אין חצי כפייה דתית ואין רבע כפייה דתית.

הצעת האזרח לא התקבל בכנסת זו, ולא התקבל בכנסת הבאה. היא לא התקבל בשום כנסת שבה יש קואליציה בין אתאיסטים אוווי-שילטון ובין כוחות הכפייה הדתית. לכן יש לחזור לדרישה-המלך: הדרישה חיסודית להפריד בין הדת והמדינה, להנהיג נשואין אורי חיים וגירושין אזרחיים לכל דורש, להקים מישטר אנטי-